

MOLNÁR JÓZSEF

A FELSZABADULT MAGYARORSZÁG LEGELSŐ ÉS LEGÚJABB KITÜNTETÉSE*

40 éves a „Budapest-hídérem”

A főváros Duna-hídjai 40 év előtti történetének egyik szerény, de figyelemre méltó szereplője a „Budapest—Hídérem”¹ (a továbbiakban: Hídérem), amely előfutárja és méltó reprezentánsa demokratikus kitüntetéseink történetének. Készíttetése és adományozása kerek egy esztendővel előzte meg a Magyar Szabadság Érdemrend — a felszabadult Magyarország első *állami* kitüntetése — alapítását.

A Hídérem hátlapja

* Korábbi időszakaink kitüntetéseiről viszonylag sokat tudunk — az olvasóink előtt már ismert kitüntetés-kutató, Molnár József jóvoltából.

Felszabadulásunk 40. évfordulója alkalmából joggal merült föl a kérdés, hogy az új Magyarországon mikor, milyen körülmények között adományoztak először kitüntetést. Erre a kérdésre a szerző legújabb kutatásai derítették fényt: a még a felszabadítási harcok idején, elsőként adományozott „Budapest-hídérem” ez a kitüntetés.

Felszabadulásunk kerek évfordulójához kapcsolódva két új kitüntetés alapítására is sor került, ahogyan a közvélemény a sajtóközleményekből már tudja.

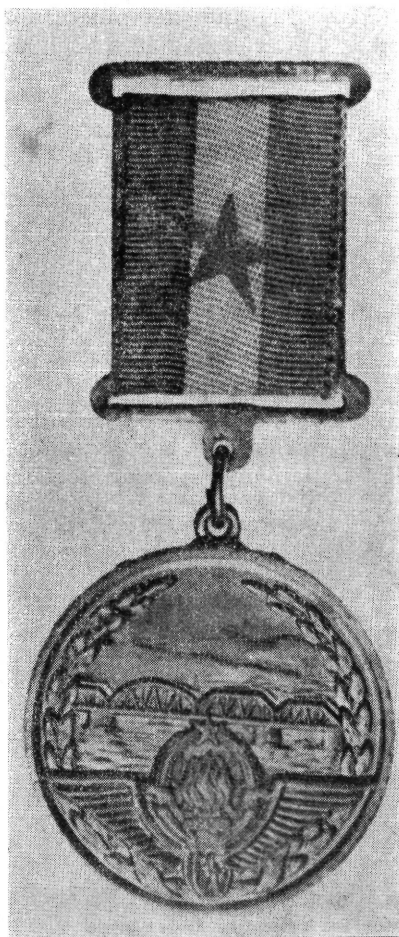
A szerző szívesen vállalkozott arra, hogy olvasóink előtt bemutassa az 1985. április negyedikén első ízben adományozásra kerülő Csillagrendet és Április Negyedike Érdemrendet is. (A Szerk.)

¹ A „Budapest-Hídérem” megnevezést a szerző a kitüntetés jellegéből adódóan és az írásos dokumentumokban szereplő megnevezések ötvözéséből önkényesen választotta.

A Hídérem születésének közvetlen előzménye — a Duna-hidak lerombolása következtében kettészakadt főváros összekapcsolása a felszabadító harcok sikeres folytatása érdekében a szovjet hadsereg katonái által — elválaszthatatlan a hősi korszak többi eseményétől, az ország felszabadításától, a béke megszületésétől. Igaz, a helyreállított Ferenc József (Szabadság)-híd, amelyhez az érem adományozása kötődik, nem hosszú ideig szolgálta a városrészek közötti összeköttetést,² de ez sem a hídépítők érdemeit, sem a híd jelentőségét, sem a kitüntetés kivételes ritkaságú voltát nem csorbítja.

A Hídérem a szovjet katonák hősiesség helytállásának látható jel formájában történt elismerése. E magyar kitüntetés kevesek körében ismert történelmi dokumentum és numizmatikai kuriózum, ezért tartjuk szükségesnek felidézését és története ismertetését.

„... A fasiszták visszavonulásakor Budapesten is felrobbantották a Duna-hi-

A belgrádi híd helyreállításáért adományozott jugoszláv érem.

² A híd helyreállításánál alkalmazott úszó aljzatkonstrukció, ideiglenes jellegénél fogva, a jégzajlás vagy áradás bekövetkezéséig volt használható.

dakat. A helyreállításnál, mint másutt, itt is szovjet katonai építő alakulatok segítettek. A különösen kiválóan dolgozóknak magyar emlékérmét adományoztak orosz nyelvű felirattal: *Budapest város nagyrabecsülésének kifejezése, a dicsőséges Vörös Hadsereg hídépítő csapatai hősies teljesítményéért* — olvashatjuk az Orosz és szovjet érdemérmek c.³ kiadványban. Ugyanitt láthatjuk a Hídérem szalag nélküli jelvénye hátlapjának képét, alatta a következő szöveggel: „Magyar érem szovjet katonák részére, a budapesti Duna-hidak helyreállításáért”.

Érdekessége a képnek, hogy az érmet szalag nélkül mutatja. Különös ez azért is, mert közvetlenül mellette jugoszláv érem látható (kék-fehér-piros színezetű) szalaggal a következő, kép alatti szöveggel: „Jugoszláv emlékérem a belgrádi Duna-híd helyreállításáért”. Ez ideig nem találtunk megalapozott magyarázatot a Hídérem szalag nélküli bemutatásának indoklására.

Az érem 40 mm átmérőjű, 2 mm vastagságú bronzkorong. Előlapja közép-részén a Ferenc József (Szabadság)-híd, két pillére között úszó aljzatú (uszályokra épített) középrésszel, háttérben a lerombolt Erzsébet-híd, amögött a megrongált Lánchíd, majd a budai hegyek vonulatának domborképe látható. A jelvény peremének bal alsó részén a tervező neve: IVÁN I.⁴ A hátlap felső harmadában Budapest város koronás címere, alatta a már idézett szöveget olvashatjuk: *Budapest város nagyrabecsülésének kifejezése . . .* orosz nyelven.

A Hídérem szalagjának színére utal Budapest székesfőváros polgármestere 1945. december 28-án kelt határozatának ide vonatkozó része:

„. . . Felhívom egyidejűleg a Városháza gondnoki hivatalát, hogy 150 darab emlékéremhez szükséges, a főváros színeit viselő éremszalag beszerzése iránt intézkedjék . . .”⁵

A határozat, amelyből a fentieket idéztük, egy már korábbi Hídérem-megrendelésre is hivatkozik, így az említett 150 darab jelvény tulajdonképpen pótrendelés, amely arra enged következtetni, hogy a Hídéremmel kitüntettek más budapesti Duna-híd újjáépítésén dolgozó szovjet katonákat is. Ezt a feltételezést igazolhatja a jelvény hátlapjának — már korábban említett — felirata, amely általánosan utal „. . . a Vörös Hadsereg hídépítő csapatai hősies teljesítményére.”

³ V. Durov: Orosz és szovjet érdemérmek. A Lenin Renddel kitüntetett Állami Történelmi Múzeum 1977. évi kiadványa.

⁴ Iván István: (Szombathely, 1905. június 23 — Budapest, 1967. december 25.) az Iparművészeti Főiskolán Reményi Józsefnél és Csajka Istvánnál tanult. Mint a Budapesti Pénzverde vésnöke, majd 1949—1967-ig az Állami Pénzverde műteremvezetője, számos kiváló emlékérmét készített. Magyarország fém- és papírpénzei 1926—1976. (Kiad. a Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest, 1977.)

⁵ 1945. december 28-án kelt 225.787. sz. ügydarab fotómásolata; a szerző magángyűjteményében.

Készítése és adományozásának körülményei

Az előzőekben leírtakon kívül hitelt érdemlő hazai forrásnak tekintjük az Állami Pénzverő 1945. évi Központi Iktató Könyvének adatait:

Ikt. sz.	A hivatal neve és ügyszáma	A fél neve és az ügyirat tárgy kivonata	Előadó neve	Az elintézés módja és napja
86. IV. 14.	Bpest-Székesfőváros Polgármestere 220.641/1945 XI. ü.o. IV. 12.	A vörös hadsereg hídépítő alakulatai részére adandó emlékérem elkészítése	Vésnöktség IV. 14. Pénz- és éremverő Pénztár Szmv. nyv. IV. 68	Bpest-Székesfőváros polgármestere rtáv. V. 15. Selejtezve 1953. március
352 VI. 2.	Bpest, Szfőv. Polgármester	Az orosz hadsereg hídépítő alakulatai részére emlékérem megrendelése	Pesti VI. 2.	634/945
524 VI. 27.	Bp. Székesfőváros Polgármestere	60 db Hídérem rendelése	Sz. V. VIII. 3. VII. 4. kö. VIII. 9.	Bp. Szfőv. Polgármestere Selejtezve 1953. márc.

Az adatok, a Hídérem készítésének helyéről és idejéről, és a megrendelőről tanúskodnak, valamint kétértelmű jelvényrendelésről. Sajnos, a 353-es iktatószámú tételénél nincs feltüntetve a rendelt jelvények darabszáma és így napjainkig eldöntetlen, hogy hány Hídérem készült, illetve került adományozásra.

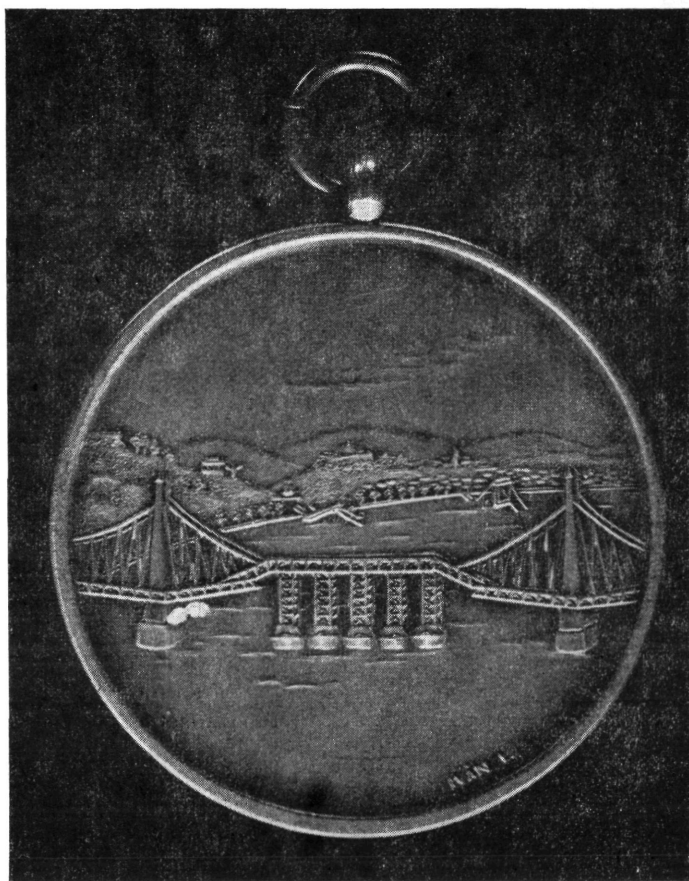
Az Iktató Könyv 524-es számú június 27-i keltezésű bejegyzése 60 db Hídérem rendeléséről tanúskodik. Bizonyos, hogy ez is pótrendelés, az alaprendelést (352. iktatószám) követően. A rendelkezések időpontjai arra engednek következtetni, hogy az adományozások 1945 júliusától 1946 végéig történtek, valószínűleg kizárólag szovjet katonaszemélyek számára.⁶

Az 1945 nyarán Budapest Székesfőváros által veretett Hídérem vitathatatlanul a demokratikus Magyarország első adományozott kitüntetéséé.

A Hídéremről megtudottak közlését nem egy elfelejtett kitüntetés felidézésének szántuk. Megjelenésével és létezésével olyan eseményeknek állított emléket, amelyeket elő- és hátlapja illusztrációi magyarázatot nem igénylően, hűen kifejeznek, számunkra pedig történelmi mozaikot jelent a felszabadítás nagyszerű cselekményeinek egyikéről.

Korántsem tekintjük lezártnak a Hídérem történetének kutatását. Választ keresünk számos kérdésre: így továbbra is ismeretlen az adományozott emlékérmek darabszáma, a szalag formájának pontos leírása, az adományozások időpontja (okirat, oklevél, parancs stb.), a főváros vezetésének szerepe a kitüntetés alapításában stb.

⁶ A híd helyreállításánál — tekintettel annak hadműveleti jelentőségére — csak szovjet szakalakulatok beosztottjai dolgoztak.

A Hidérem előlapja a helyreállított Ferenc József (Szabadság)-híddal

Mivel a kitüntető érmet szovjet hidépítőknak adományozták, tehát a Szovjetunióban inkább előfordulhatnak érmek, illetve vonatkozó emlékek, mint nálunk (szovjet múzeumokban, magánszemélyeknél, esetleg a hidépítő alakulat jogutódjainak csapatmúzeumában), a további adatokat is főleg a Szovjetunióból várhatjuk.

Legújabb kitüntetéseink

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1984. évi 18. számú törvényerejű rendeletével új kitüntetéseket alapított: a Magyar Népköztársaság aranykoszorúval díszített Csillagrendjét, a Magyar Népköztársaság kardokkal díszített Csillagrendjét, a Magyar Népköztársaság Csillagrendjét és az Április Negyediké Érdemrendet.

Az érdemrendek felszabadulásunk 40. évfordulóján kerültek első ízben adományozásra.

Az új kitüntetések nemcsak alapítási idejüket tekintve nevezhetők újaknak, de a fokozataik és tartalmuk, a szimbólumaik és mondanivalójuk, szalagmegoldásuk is külön-külön figyelemre méltó újdonságokkal szolgál.

Az Elnöki Tanács alapította kitüntetések között egyedülálló a kardos fokozatú, illetőleg díszítményű érdemrend. A kitüntetések kardéktípményei (díszítményei) általában militáris jelentőségűek, hadi, háborús, fegyveres szolgálat és tevékenység elismerését jelképezik. A Magyar Népköztársaság kardokkal díszített Csillagrendje a béke ügyéért, a népek barátságáért kiemelkedő tevékenységet folytató katonaszemélyek érdemi elismerésének kifejezője, állampolgárságukra való tekintet nélkül.

Az Elnöki Tanács által jelenleg adományozható nem kevesebb mint húsz¹ kitüntetés, külalakját tekintve, alapvetően a nemzeti címer, a csillag, a zászló és koszorú szimbólumok kombinációja. Az Április Negyediké Érdemrend az első, amely — a megszokottól eltérően — központi részében magyarázó, eseményt és történetet kifejező alakot ábrázol: a felszabadulási emlékművet.

Többfokozatú kitüntetéseinknél (Magyar Szabadság Érdemrend, Magyar Köztársasági Érdemrend és Érdemérem, Magyar Munka Érdemrend, Köztársasági Elnök Elismerésének Koszorúja, Kossuth Érdemrend, Magyar Népköztársasági Érdemrend és Érdemérem, Magyar Népköztársaság Zászlórendje stb.) a fokozatokat a jelvények fémanyaga, illetőleg színezése (arányozás, ezüstözés, patinázás), vagy a jelvények különböző mérete fejezi ki. A Csillagrend esetében a díszítmények különbözősége mellett, mint a későbbiek során majd látni fogjuk, a szalagmintázat is újszerűen jelzi a fokozatokat.

¹ Magyar Közlöny, 1984. október 14. 42. szám 698. o.

A kitüntetések tervezésének előzményei

Az Elnöki Tanács Titkársága 1984. február 13-án megbízást adott Csucs Viktória² és Pakurár István³ tervező művészeknek az Április 4. Érdemrend⁴ és a Magyar Népköztársaság Csillagrendje kitüntetések két-két változatú színes, kivitelezésre alkalmas tervrajzának 1984. március 30-i határidőre történő elkészítésére.

Ugyanakkor szóbeli tájékoztatást is kaptak a tervezők: mindkét érdemrend

Az Április Negyedike Érdemrend

² Csucs Viktória (Kiskunhalas, 1934—) Kispasztikus. Az Iparművészeti Főiskolán Borsos Miklós tanítványa, az Állami Pénzverő tervezőművésze. Az 1972-ben kibocsátott I. István király 100 forintos tervezője. Ő tervezte többek között a külföldön nagysikerrel elért, ezüstben és aranyban is kivitelezett népi iparművészeti sor öt változatát, továbbá a „Budapest 100 emléktallért”, valamint a Szocialista Magyarországiért Érdemrendet.

³ Pakurár István (Pesterzsébet, 1925—) Tervező, a honvédség polgári alkalmazottja. Ő tervezte többek között a Magyar Népköztársaság Hőse, a Béke és Barátság Érdemrend, a Felszabadulási Jubileumi Emlékérem, a Kiváló Bányász Érem kitüntetésekét, továbbá a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság 7 kitüntetését, az Önkéntes Rendőri Szolgálatért, és a MALEV tiszegárda jelvényt.

⁴ A tervezési megbízásban, az Állami Pénzverőnek küldött megrendelésben és más „korai” írásos dokumentumokban a kitüntetés „Április 4.” Érdemrend jelöléssel szerepel. Későbbi pontosítás következtében nyerte a kitüntetés, helyesen az „Április Negyedike Érdemrend” jelölést.

magyar és külföldi állampolgárok részére is adományozható legyen; a Csillagrend három fokozatban kerüljön megtervezésre (Csillagrend, Csillagrend kardokkal és Csillagrend aranykoszorúval); a Csillagrend fokozatai a fegyveres erőknél rendszeresített plexi szalagsávon is megkülönböztethetőek legyenek; az érdemrendek jelvényeinek anyaga tombak; a jelvények átmérője maximum 42 mm lehet; az érdemrendek szalagját a hagyományos háromszög alakúra tervezzék.

A fentiekén kívül lényeges szempontokat kaptak a tervezők, az érdemrendek jelvényein alkalmazható szimbólumokra.

A benyújtott pályázatokat elbírálván az Elnöki Tanács illetékesei Csucs Viktóriától az Április Negyedike Érdemrend, Pakurár Istvántól pedig a Csillagrend tervét fogadták el.

A tervezés munkájára visszaemlékezve Csucs Viktória a következőket mondja:

„A megbízás vállalásának pillanatától az a gondolat és elképzelés ösztönzött és buzdított, hogy az Érdemrendek megtervezésénél a gyakran alkalmazott — zászló, címer, csillag, koszorú stb. szimbólumok mellett, vagy azokkal együtt, egy monumentális, a kitüntetések nevének és lényegüknek megfelelő, kifejező és ismert, létező valamit, alkotást — (képet, szobrot, építményt stb.) mint központi figurát komponáljak az érdemrendek középrészeibe.

Csakhamar kiderült, hogy elképzelésem megvalósítására csakis az egyik kitüntetés, az Április 4. Érdemrend felelhet meg, mert a Magyar Népköztársaság Csillagrendjét, neve és a tervezéshez kapott szóbeli eligazítások alapján, egy eléggé megkötött formájú és külalakú kitüntetésként kellett figyelembe venni, illetőleg tekinteni.

Való igaz, hogy a tervezés során gondolataim és érzelmeim egyre jobban az Április 4. Érdemrend felé koncentráálódtak.

A kitüntetés megtervezésénél, az Érdemrend nevéből és lényegéből adódóan azt kellett megoldani, hogy a jelvényt szimbólum és szalagszínezet együttesen, érzelmet keltve kifejezze a magyar nép felszabadulását, a szabadság és a béke megszületését.

Nem kevés gondot okozott a már korábban említett középrész figurájának megtalálása. Ma már evidensnek tűnik, hogy választásom a Szabadság Szoborra esett, de a tervezés időszakában nem egy álmatlan éjszakát okozott a megoldás keresése.

Így komponálódott a fentieket legméltóbban kifejező emlékmű főalakja a kitüntetés csillagrendszer övezte középpontjába.⁵

Pakurár István visszaemlékezése, a Csillagrend tervezésének folyamatát idézi:

„A tervezésre szóló megbízás az érdemrend három fokozatára szólt: A Magyar Népköztársaság Csillagrendje; A Magyar Népköztársaság Csillagrendje a kardokkal; és a Magyar Népköztársaság Csillagrendje aranykoszorúval.

Az Elnöki Tanács Titkárságán történt szóbeli megállapodás értelmében a tervezésnél figyelembe kellett venni, hogy az érdemrend mindhárom fokozata elsősorban külföldi — így nyugati — állampolgárok számára is adományozásra kerül.

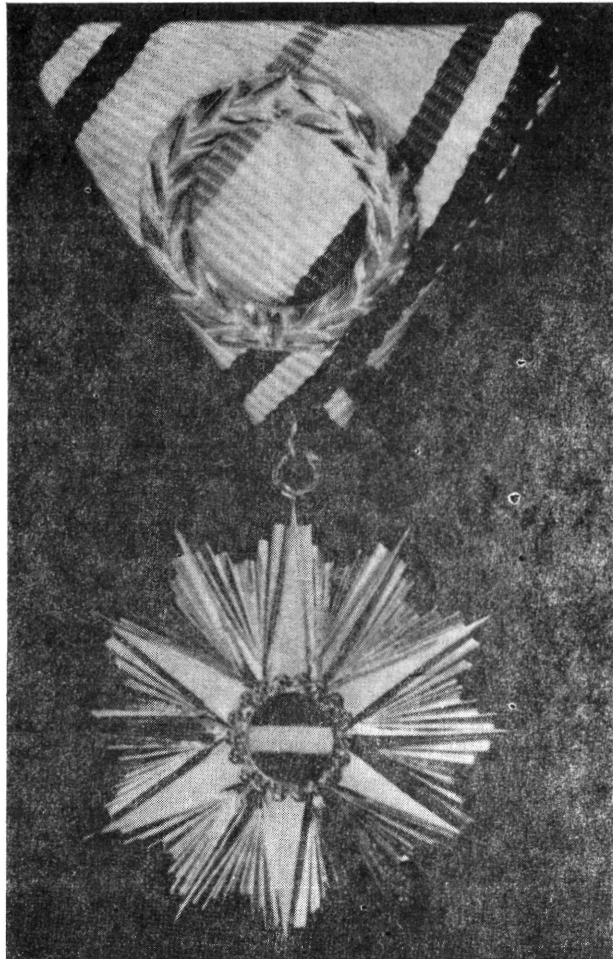
Több vázlat után alakult ki a végleges, fehér zománcozású hatágú csillag, szárai között az arany sugárnyalábokkal. A csillagszárak, valamint a sugarak hegyes, merev vonalait hivatott feloldani az érem közepén látható kör alakú, nemzeti színű mező és az azt szegélyező, gömbökből álló keret. Ez a megoldás

⁵ A visszaemlékezés a szerző magángyűjteményében (1984. október 2.).

együttal az úgynevezett sima Csillagrend érme, mely (azonban) eléggé mozgalmas ahhoz, hogy a kardokkal, vagy az aranykoszorúval — a zsúfoltság veszélye nélkül — tovább lehessen díszíteni. Így született a gondolat, hogy a fémből készült kardos ékítmény, illetve a koszorú ne az éremre, hanem a szalagra és a szalagsávra kerüljön felerősítésre.

Az eredeti terveknél azért is alkalmaztam a szalag alapszínénél a világoskékét, hogy a felerősített kardok, illetve koszorú aranszínét jobban kiemeljék. Végül is az alapítók kívánságára alakult a végső formánál fehérre a szalag alapszíne.

A megállapodásnál szóba került, hogy az érdemrendek egyes fokozatait esetleg magyar állampolgárok is megkaphatják. Ezért figyelembe kellett venni, hogy a fegyveres erőknél a kitüntetések szalagsáv formában való viselése — az alkalmazott megoldás⁶ — nem teszi lehetővé az eredeti szalagsáv viselését a

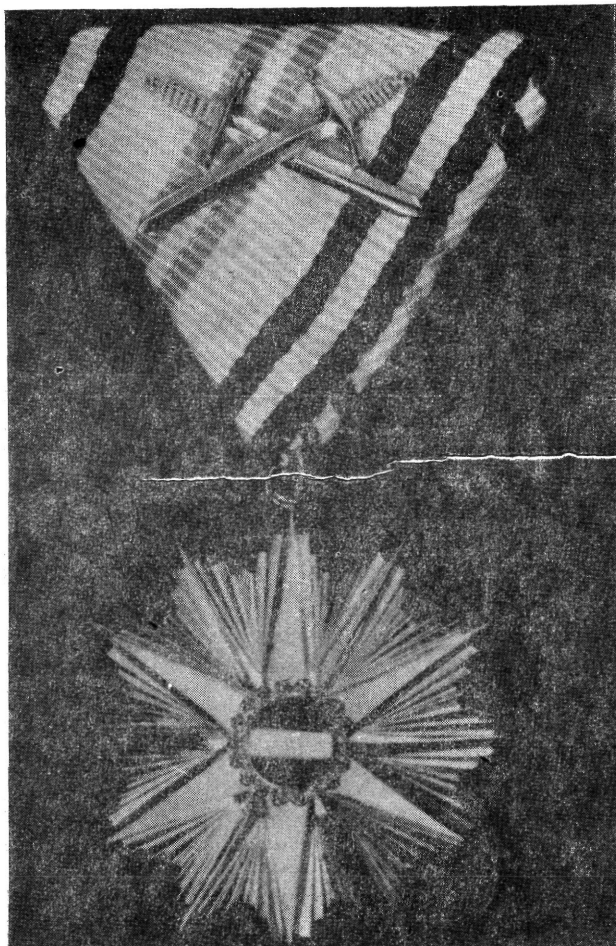
A Magyar Népköztársaság aranykoszorúval díszített Csillagrendje

⁶ Az „alkalmazott megoldás” kifejezés alatt a tervező a fegyveres erőknél rendszeresített szalagsávot érti.

kardokkal. Tehát különböző csikozással kellett érzékeltetni, hogy a sima szalagsávok az érdemrend melyik fokozatát jelentik.”⁷

Az érdemrendek jelvényeinek előállítását munkáit, Mészáros Ferenc, az Állami Pénzverő üzemvezető-helyettese a következőkben foglalta össze:

„Az Elnöki Tanács Titkársága a megfelelő előkészítés után, amely a rajztervek kiválasztását és a terv átadását jelentette, 1984. május 14-én megrendelte a... kitüntetések mintapéldányainak elkészítését... A technológiai végrehajtás nagy körültekintést igényelt: a terméket több darabból kellett összeállítani, több színű tűzzománcot kell(ett) alkalmazni. Mindez magas fokú szakmai tervezői és kivitelezői színvonalat követelt meg, nemkülönben a valódi aranybevonat is. A gyártás pontos szerszámozást, vésnöki munkát és kivitelezést feltételez.

A Magyar Népköztársaság kardokkal díszített Csillagrendje

⁷ A visszaemlékezés a szerző magángyűjteményében (1984. augusztus 27.).

Az Április 4. Érdemrend három részből áll és egy, egy darabból kiképzett keskeny szalagra szerelt miniatűr jelvény is tartozik hozzá.

A Csillagrend jelvénye két részből áll, amely mindhárom fokozatnál azonos. Eltérések: a harmadik fokozatnál a szalag sima. A második fokozatnál a háromszögletű szalagra nagyobb, a keskeny szalagra kisebb keresztbe fektetett két kard van elhelyezve. Az első fokozatnál a kardokat koszorú váltja fel.

A kitüntetések anyaga: CuZn 10 (közismerten: tombak). A bevonata valódi galvánarany.

A mintadarabokat a megrendelő részére megfelelő minőségben 1984. szeptember 30-án átadtuk.

Az 1985. évi rendelkezések sorozatgyártásának feltételeit megteremtettük.⁸

Az elfogadott tervek alapján elkészített mintadarabok azt bizonyítják, hogy mind a tervezők, mind a kivitelezők magas szinten teljesítették azokat az elvárásokat, amelyek a kitüntetés kifejezősége, esztétikumuma és gyárthatósága fogalmában összesíthetők.

A kitüntetések külalakja

A Magyar Népköztársaság aranykoszorúval díszített Csillagrendjének jelvénye 40 mm átmérőjű, hatágú, fehérre zománcozott, aranszegélyes domború csillag, amelynek szárai között arany színű sugárnyalábok vannak. A csillag közepére kör alakú, 8 mm átmérőjű piros-fehér-zöld zománcozású, aranszegélyes idom van erősítve, melyet 18 db 1,5 mm átmérőjű, arany színű fém gyöngyből álló keret vesz körül. Az aranykoszorúval díszített Csillagrend háromszögletű fehér szalagon viselendő, melynek közepén 2 mm széles aransárga, két szélén 9—9 mm széles piros-fehér-zöld színű csík húzódik. E szalagra 23 mm átmérőjű, 3,5 mm széles, kettős levélosztású, aranyozott tombakból készült babérkoszorú van erősítve.

A szalagsáv a kitüntetés szalagjának 40 mm hosszú, 15 mm széles téglalap alakú sávja.⁹

A következőkben, a Csillagrend többi fokozatánál, csak az eltéréseket közöljük, amelyek lényegében a szalagok csíkozásában és a díszítmény formájában jelentkeznek.

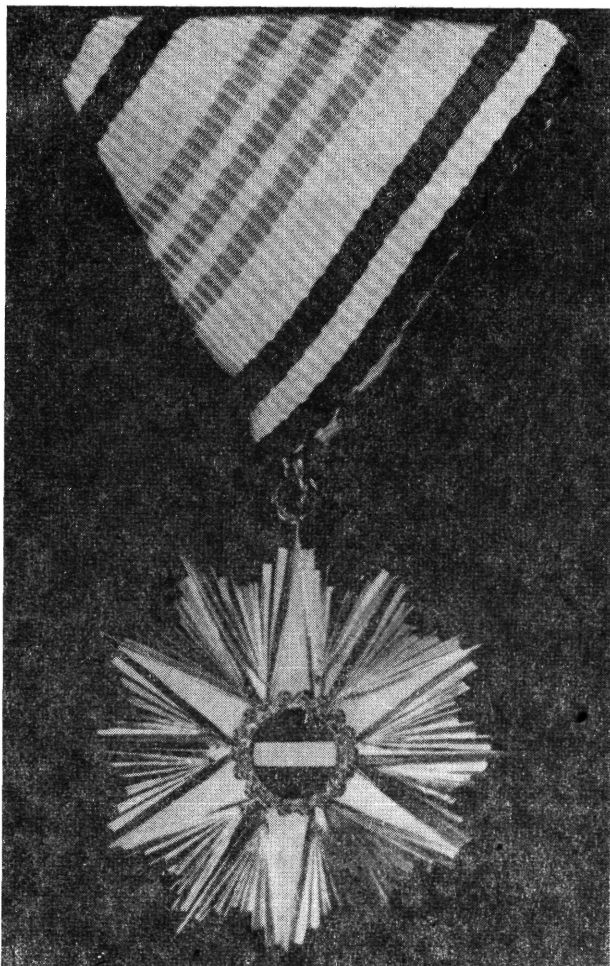
A Magyar Népköztársaság kardokkal díszített Csillagrendje... háromszögletű fehér szalagon viselendő, melynek közepén, egymástól 2 mm távolságra, két 2 mm széles aransárga, két szélén 9—9 mm széles piros-fehér-zöld színű csík húzódik. E szalagra két — aranyozott tombakból készült — keresztben fekvő kard van erősítve, melyek hossza 28—28 mm.

A Magyar Népköztársaság Csillagrendje... háromszögletű fehér szalagon viselendő, melynek közepén, egymástól 2—2 mm távolságra, három 2 mm széles aransárga, két szélén 9—9 mm széles piros-fehér-zöld színű csík húzódik.

A fegyveres erők tagjainál, az egyenruhán viselt kitüntetések eredeti formáját helyettesítő szalagsávon a Csillagrend fokozatainak megkülönböztetését, illetőleg felismerését a szalag közepén húzódó, egy, két, vagy három 2 mm széles aransárga csík szolgálja.

⁸ A visszaemlékezés a szerző magányújteményében (1984. október 22.):

⁹ Lásd az 1. sz. lábjegyzetet; 704. és 706. oldalak.

A Magyar Népköztársaság Csillagrendje

Az Április Negyedike Érdemrend jelvénye 40 mm átmérőjű, arany színű, ötágú csillag, a csillagszárak között 9—9 sugárral. A jelvény 20 mm átmérőjű világoskék középmezéjében hazánk felszabadulási emlékművének plasztikus, kicsinyített mása látható, mellette kétoldalt vörös, illetve piros-fehér-zöld színű zászló van. Az Április Negyedike Érdemrend háromszögletű, csontszínű, közepén 18 mm széles piros-fehér-zöld sávval ellátott szalagon viselendő.

A szalagsáv a kitüntetés szalagjának 38 mm hosszú, 15 mm széles téglalap alakú sávja.

Felszabadulásunk évfordulója tiszteletének egyik legméltóbb kifejezője az Április Negyedike Érdemrend.

Az új kitüntetések megjelenése nemcsak szám szerint szaporítja kitüntetésünket, hanem egyben a békéért és más nemes célokért folytatott harcban szerzett érdemeknek az eddigieknél szélesebb körű elismerését is lehetővé teszi.